

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”,
„Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișorul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucea-
fărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”,
„Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”,
„Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16—, pe 1/2 an K 8—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul IV.

Sibiu, 12 Iulie 1902.

Nr. 28.

Reforma activității institutelor financiare mai mici.

Sub titlul acesta „Magyar Pénzügy” publică în ultimul său număr un articol, pe care-l reproducem în întregime, fiind de interes și pentru băncile noastre, care, neexcepționând nici pe cele mai mari, în comparațiune cu băncile din capitală, toate au caracterul unor institute financiare mici.

De un timp încoace — dice articolul din chestiune — discuțiunile relative la reforma institutelor de bani din patrie, la reuniunea institutelor de bani etc. pauzează, ceea-ce însă nici decât nu însemnează, că interesul față de aceste chestiuni a încetat, ci însemnează că situațiunea economică a pus la ordinea zilei alte chestiuni, cari preocupă în mod intensiv pe conducătorii institutelor noastre de bani. Este adecă incontestabil, că în special institutele financiare mai mici, vor trebui să dea, încetul cu încetul altă direcțiune activității lor de pân' acum, cu alte cuvinte, simpla fructificare a depozitelor prin operațiuni de credit (acordarea de împrumuturi) devine din ce în ce mai greoaie și acest rol tradițional al institutelor de bani se învechesece tot mai mult.

Sunt foarte multe cauzele în urma cărora vechia activitate a institutelor de bani, probată decenii de arândul, a devenit deja unilaterală, restrinsă, mai puțin de interes general și mai puțin rentabilă. Cauzele acestea s'au ivit aproape repentin, în curs de abia 3—4, ani producând surprindere, fiind-că institutele de bani conduse în preponderanță în spirit conservativ nu au fost pregătite la astfel de eventualități și chiar dacă ici colea vor fi presimțit cele ce vor urma, nu le-au dat atențiune. Cauzele, cari necesitează tot mai mult reforma activității institutelor financiare mai mici se pot împărți în două grupe: în cele provocate de schimbarea etalonului și în cele datorite concurenței.

Etalonul se presintă într'o formă extraordinară.

Când s'a pomenit vre-odată în Ungaria un etalon privat de 2¹/₂—3% și cine ar fi creșut, că pe lângă un etalon atât de redus, cererea de bani va fi totuși așa de minimală? În operațiunile de escompt ale institutelor financiare mai mici, ce este drept, încă nu se validează etalonul redus al băncilor mari; ele încassează și acum 5—6%, dar că aceasta nu va putea dura mult se va vedea din cele ce urmează. Dar institutele financiare mai mici din provincie, nici cu etalonul de 5—6% nu o prea pot duce, căci dacă voiese să-și țină depozitele spre fructificare la nivelul de pân' acum, atunci trebuie se ofere deponenților cel puțin 4%. Iar speșele nu și le pot reduce, din care cauză diferența relativ mică dintre interesele de escompt și de deposit la institutele mai mici este consumată întreagă de speșe și așa dividendă trebuie să iasă din venitul ce-l produce capitalul de acțiuni propriu. Aci se mai adaugă și împregiurarea, că deponenții mai mari ori mai mici încetul cu încetul se decid a-și plasa capitalurile în valori de investițiune, rentabilitatea căroră, ce e drept, nu este mai mare, ba poate aduc mai puțin decât depozitele, dar sunt absolut sigure. În special acolo, unde criza câte unui institut de bani va spăria pe deponenți, aceștia se vor grăbi a-și anunța și ridica capitalurile spre a le plasa în împrumuturi de investițiune, procedură ajunsă tot mai mult la modă. În modul acesta depozitele de natură permanentă, cari ani de arândul au stat în administrațiunea institutelor de bani, oferind capitalurile necesare pentru acordarea de împrumuturi, vor scădea din ce în ce și vor deveni depozite trecătoare (transitoare). Iar depozitele spre fructificare elocate la bănci numai pe câte-va zile ori săptămâni, nu numai nu sunt acomodate, spre a fi mai departe împrumutate, ci din contră pot aduce un institut eventual și în calamități.

Mai puțin mângăietoare este situațiunea din punctul de vedere al concurenței. Precum este știut, în prima linie, însăși Banca Austro-Ungară a fost necesită să face operațiuni în piața deschisă, spre a atrage la sine cambiile de prima bonitate, pe lângă 2¹/₂%. Prea natural, că exemplul acesta au trebuit

să-l urmeze și băncile mari, reducând prin ofertele lor avantajoase tot mai mult sfera de activitate a institutelor de bani provinciale. Imprumuturile comunale încă gravitează spre băncile mari, ba caută și află credit eftin în B.-Pesta, chiar și comunele mai mici, cari mai de mult își acopereau trebuințele de credit aproape exclusiv la institutele de bani locale. De altă parte băncile hipotecare reduc, prin ofertele lor, starea imprumuturilor hipotecare dela băncile mai mici; d'abea este în țeară un oraș de oarecare însemnătate, în care una ori alta din băncile mari hipotecare să nu aibă un reprezentant, care oferă proprietarilor mai mici imprumuturi pe amortisațiune cu condițiuni favorabile. Este cunoscută și acțiunea puternică pornită din partea mai multor institute hipotecare din B.-Pesta, cu scopul de a converti imprumuturile hipotecare scumpe în imprumuturi pe amortisațiune eftine. Organele participanților la aceasta acțiune cutreeră diferite ținuturi ale țerei și efectuesc cu totul gratuit operațiunea de reducere a sarcinilor hipotecare. Să nu se scape din vedere nici *asociațiunile de credit*. Ar fi o sinamăgire dacă băncile din provincie ar fi de credință, că activitatea și înmulțirea asociațiunilor de credit nu ar implica pentru ele nici un pericol. Ba da, invoalvă; deja se reduce la bănci starea portofoliului de cambii și, ceea-ce este mai desavantajos, se reduce bonitatea portofoliului, fiind-că în special asociațiunile provinciale aparținătoare Asociațiunii centrale de credit din B.-Pesta nu escomptează decât cambii bune; pe cele mai puțin bune le cedează bucuros celorlalte institute de bani.

Din motivele arătate, depozitele, portofoliul de cambii și imprumuturile hipotecare ale institutelor de bani din provincie scad și vor scădea continuu, iar etalonul se reduce și precât se poate prevedé în timp apropiat nu sunt șanse de ameliorare. Prin urmare, dacă vor persista în activitatea lor de până acum, soarta institutelor de bani din provincie este sigilată; veniturile vor scădea tot mai mult și operațiunile de bonitate dubie incheiate cu scop de a forța o creștere a venitelor vor duce la ruină tot mai multe institute de bani. Remânând în ce privesce operațiunile, pe bazele de pân'aci, este de prevădut, că institutele de bani de mărime medie sau se vor transforma, dacă pot, în institute de bani mai mari, sau se vor desființa încetul cu încetul; pe când institutele mai mici ori se transformă iarăși în asociațiuni, ori după o vegetare mai lungă ori mai scurtă vor da faliment.

Dar oare trebuie să se întemple aceasta? Atât de învechită să fie deja la noi în țeară instituțiunea băncilor fondate pe acțiuni, încât să nu mai poată rezista dintelui de fer al timpului? Răspunsul este un hotărît nu; dar trebuie adaus totodată, că institutele de bani din provincie pot avé în viitor drept la existență numai, dacă își vor modifica în măsură însemnată sfera lor de activitate de pân'aci. În ce direcțiune trebuie dusă reforma aceasta, respective cum trebuie lărgit terenul de activitate al băncilor noastre, se poate

vedé din împregiurări. Anume trebuie constatat înainte de toate, că în privința diferitelor soiuri de credit agricol s'au luat și se iau măsurile necesare fără considerare la institutele de bani; cu imprumuturile hipotecare se ocupă mai cu seamă băncile hipotecare, iar trebuințele de credit cambial al țărâniei le satisfac în prima linie asociațiunile de credit. Ar rămâné deci creditele personale ale proprietarilor de mijloc; acestea oferă însă miilor de institute de bani provinciale cu atât mai puțin teren de exploatat, cu cât mare parte a creditului personal al proprietarilor de mijloc este deja exhaustat.

Prin urmare institutele de bani din provincie trebuie să-și îndrepte atențiunea în altă parte și, dacă ele sunt cât de cât orientate asupra politicei noastre economice, terenul de ocupat nu este greu de aflat. Ori vom avé teritor vama comun ori nu, aceea este sigur, că cea mai *înaltă problemă a activității noastre economice o va forma în viitor dezvoltarea industriei indigene* și acesta este terenul de activitate, pe care și-l pot asigura institutele de bani. Industria se poate desvolta nu numai prin fabrici mari, ci și prin crearea de stabilimente industriale mai mici, cari stau în serviciul consumațiunii locale și nu reclamă milioane. Industria textilă, lemnăritul, metalurgia și pielăria, fabricarea materiilor chimice, fondarea de fabrici de scrobeală, luminări, săpun și chibrite reclamă relativ capitaluri mici și aceste întreprinderi industriale mici, tocmai fiindcă nu reclamă capitaluri mari și nici nu sunt împreunate cu risic mare, se rentează adese-ori foarte bine. În crearea, susținerea și alimentarea cu credit a acestor fel de întreprinderi consistă — credem noi — noul rol, ce sunt chemate a implini institutele de bani din provincie și care implinit cu prevederea recerută va ridica veniturile băncilor iarăși la nivoul din trecut, fără a li se puté imputa, că fac usurărie, ba prin o asemenea conlucrare la ridicarea industriei indigene institutele de bani câștigă chiar și merite patriotice.

Recunoasem, că institutele financiare mai mici, *singure*, avisate numai la puterile proprii, nu vor puté crea nici chiar întreprinderi industriale mai mici, fără a-și risca o parte însemnată a capitalului lor și fără a-și lega capitalul pe timp mai îndelungat. Dar ceea-ce nu este în stare să facă un institut financiar mai mic, o pot face 3—4 institute, dacă formează un sindicat, ca cu puteri unite să desvoalte industria ținutului lor. Natural că idea aci sulevată numai așa este realizabilă, dacă băncile provinciale renunță la concurența, ce și-au făcut reciproc până acum. Asocierea, pe care o vedem drept exemplu de urmat, în sindicatele băncilor mari, va da și băncilor mici posibilitatea, ca implinind pe terenul dezvoltării industriei o misiune patriotică, totodată să-și asigure și fortifice viitorul. De astădată chestiunea a fost numai sulevată, remânând a fi desvoltată ulterior mai pe larg și pe basă practică.

Responsabilitatea comitetului de supraveghiere.

— Dreptul de desdaunare al societății și al singuraticilor acționari. —

Legea comercială ungară nu conține nici o dispozițiune, care ar preciza, că în cari cazuri și pe ce cale își pot valida, cei păgubiți dreptul de desdaunare față de membrii comitetului de supraveghiere, ba este problematică chiar și cestiunea, că cine sunt îndreptățiți ași valida drepturile de desdaunare.

Cum-că societatea interesată poate pretinde desdaunare pentru pagubele cauzate, nu începe nici o indoială; dar cu privire la același drept al acționarilor păreri diferă. Unii comentatori ai dreptului acționar recunosc și acționarilor singuratici dreptul acesta;* aii din contră**) cred, că este contrar spiritului legii și organizațiunii societății pe acțiuni, ca dreptul acesta să-l poată exercia și acționarii singuratici. Dr. A. Neumann argumentează, că acționarii singuratici pentru aceea nu au dreptul de a pretinde desdaunare, fiind-că în sensul § 176 al L. C., deși își pot exercia drepturile, ce le compet, numai în adunarea generală.

Ce privesc legile altor țeri, este de amintit, că legea acționară franceză investese cu dreptul acesta pe acționarii, cari la oaltă posed cel puțin a 20-a parte a acțiunilor; afară de aceasta poate pretinde desdaunare și în particular fie-care acționar; conform legii belgiene poate intenta proces de despăgubire fie-care acționar în particular, pe când legea acționară germană acoardă dreptul acesta numai acționarilor, cari represintă $\frac{1}{5}$ ale capitalului social.

După părerea noastră individuală dreptul singuraticilor acționari, de a pute pretinde desdaunare, fie-care în particular, depinde de două împrejurări. Anume: dacă dauna s'a cauzat resp. a eșit la iveală și mărirea ei s'a constatat încă pe timpul când societatea a existat, atunci în conformitate cu părerea lui Dr. A. Neumann acționarii singuratici la nici un cas nu pot pretinde desdaunare dela direcțiune și comitetul de supraveghiere, pentru-că, conform § 176 al L. C. acționarii își pot exercia drepturile numai în adunarea generală, deci numai aceasta ar pute să decidă intentarea procesului de desdaunare. Altcum se presintă lucrul, dacă dauna cauzată de direcțiune resp. de comitetul de supraveghiere ese la iveală numai după *disolvarea* societății și când aceasta a încetat a fi persoană morală. Căci în cazul acesta acționarii păgubiți nu-și mai pot exercia drepturile în adunarea generală, deci nu începe indoială, că au drept de a intenta proces de desdaunare fie-care în particular. Aci se poate obiecționa, că acționarii de odinioară, după *disolvarea* societății nu mai sunt acționari, dar aceasta este numai un joc de cuvinte și o obiecțiune, nevrednică de atențiune serioasă.

Ce privesc dreptul de desdaunare al societății este de observat, că acesta se poate valida numai în cas când în urma actelor ori întrelăsărilor păgubitoare ale direcțiunii resp. ale comitetului de supraveghiere s'a *perdut o parte ori întreg capitalul social*, căci mărirea daunei altfel nu se poate constata cu exactitate. Când nu se plătesc nici o dividendă sau se plătesc numai una mai mică, societatea nu poate pretinde desdaunare, neputându-se constata cu exactitate matematică, că pe lângă o administrațiune re-

gulață și un control scrupulos, cât de mare ar fi fost dividendă ce s'ar fi putut plăti acționarilor. Excepțiune se face în cas, când societatea intentează liquidatorilor și comitetului de supraveghiere proces de desdaunare pentru sumele plătite pe nedrept sub decursul liquidățiunii (§ 205 al L. C.). În cazul acesta obiectul procesului de desdaunare îl formează suma, cu care au fost scurtați acționarii și care poate fi mai mică, dar poate fi și mai mare decât valoarea acțiunilor.

Intentarea procesului de desdaunare contra celor culpabili și mărirea daunei are să o hotărească resp. să o fixeze, — dacă societatea există încă, — adunarea generală; constatarea daunei o poate incredința societatea și altora, cari eventual pot angaja și experți. Dacă dauna s'a cauzat numai din partea comitetului de supraveghiere, prin neglijarea obligamentelor prescrise în § 175 al L. C. atunci este a se statori dauna numai contra membrilor acestui comitet; dacă însă direcțiunea încă și are partea sa la dauna cauzată, — ceea ce se întâmplă în cele mai multe cazuri — atunci desdaunarea este a se pretinde pe baza § 198 al L. C. alinea 2, în prima linie dela membrii direcțiunii. Într'un asemenea cas membrii comitetului de supraveghiere sunt responsabili numai în a doua linie, anume când dela membrii direcțiunii nu s'ar pute scoate dauna ivită. În casurile circumscrise în § 200 și 205 al L. C. însă este a se fixa dauna *cumulativ*, atât față de membrii direcțiunii resp. liquidatori, cât și față de membrii comitetului de supraveghiere și a se valida dreptul de desdaunare față de fie-care obligat, presupunând că adunarea generală n'a absolvat dela răspundere pe singuratici membrii ai direcțiunii resp. ai comitetului de supraveghiere, ceea ce este îndreptățită a face.

În cas când se hotărește intentarea procesului de desdaunare, atunci vin a se aplica dispozițiunile § 197 al L. C., anume:

„În procesele intentate direcțiunii ori comitetului de supraveghiere pe baza unui conclud al adunării generale, societatea este reprezentată prin plenipotențiați aleși de adunarea generală.

Dacă din ori-ce motiv adunarea generală nu ar alege plenipotențiați, atunci aceștia se denumesc din partea tribunalului competent din oficiu“.

Dispozițiunile acestea se aplică, de sine înțeles, numai atunci, când desdaunarea se pretinde dela membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere aflători încă în funcțiune; dacă însă aceștia, din ori-ce motiv, au încetat a fi directori resp. supraveghiatori atunci, — întru cât adunarea generală nu dispune altfel — societatea o poate represinta cu tot dreptul direcțiunea.

Singuratici acționari resp. foști acționari pot pretinde desdaunare dela membrii comitetului de supraveghiere — precum s'a arătat mai sus — numai, dacă societatea s'a desființat. Dreptul lor de desdaunare se poate extinde *numai până la valoarea nominală a acțiunilor de fapt plătite*; diferențe de curs, interese etc. nu se pot pretinde. Sub decursul procesului trebuie produsă dovada, că întreg capitalul social ori o parte a aceluia s'a pierdut de fapt în urma actelor ilegale ale comitetului de supraveghiere, ținând seamă de împregiurarea, că — cu excepțiunea casurilor amintite în §§ 200 și 205 — comitetul de supraveghiere este responsabil față de singuratici acționari numai în rëndul al doilea.

(După A. Kormos: „Drepturile, datorințele și responsabilitatea comitetului de supraveghiere“ de Cp.)

*) Auerbach, Becker, Glüncke și Dr. Nagy F.

**) Renaud, Strey și Dr. Neumann Armin.

Chestia băncilor populare.

Numai în ultimii 2 ani s'au înființat în România 256 bănci populare cu un capital de aproape 2.500.000 lei. Numărul acestor bănci se sporesce mereu, de oare-ce — cum se vede — ideea lor s'a încetățenit foarte ușor.

Dar o lacună mare este în chestie. Anume lipsește o lege pentru organizarea acestor bănci; se vestese însă cu multă insistență, că în viitoarea sesiune parlamentară guvernul va prezenta corpurilor legiuitoare un proiect de lege, prin care să satisfacă trebuinței de organizare și de asigurarea viitorului acestor bănci, cum și al acelor cari se vor mai înființa.

Referitor la trebuința neapărată a legii din vorbă și a pericolelor ce ar pute să urmeze în lipsa acestei legi, „Jurnalul Soc. centr. agricole“ în Nr. dela 15 Iunie a. c., între altele scrie:

„Dar, dacă pe fiecare trebuie să ne învelească acest prim succes, nu trebuie să uităm că aceiași pornire a avut-o această mișcare în Franța unde timp de 3—4 ani (1885—1889) s'au înființat peste 1800 bănci populare, dar activitatea lor abia a durat câți-va ani și au început lichidările cu o furie și mai mare decât aceea cu care se constituiseră. Guvernul a fost nevoit să alcătuiască imediat legea de organizare (promulgată la 4 Nov. 1894) prin care — pe lângă toate ocrotirile posibile — pune la dispoziția băncilor un credit total de 2.000.000.000 franci. Era însă prea târziu: ideea se compromisese, mulți săteni perderă economiile depuse la bănci, din cauza întreprinderilor hazardoase, iar statul a pierdut în toată aceasta afacere 1.500.000.000 franci și ați numai sunt în întreagă republica de cât vre-o 530 bănci.

Pricina acestui trist spectacol nu e alta de cât faptul, că legea nu a fost votată la timp, ca să stabilească normele după care să se conducă băncile populare și a lăsat ca fie-care bancă să facă operațiunile ce'i vor păre mai rentabile și să întrebunțeze banii depuși cum va voi. Nici o responsabilitate nu era impusă, nici un control din partea statului nu se făcea.

Din constatările ce am putut face la o mare parte din băncile noastre sătesci cum și din deslușirile pe cari ni le dă *Anuarul* publicat de minister, rezultă că, în ceea-ce privește organizația lor și băncile noastre au aceleași cusururi pe cari le-au avut cele franceze“.

La noi în Ungaria nu numai chestia *Institutelor de credit pe acțiuni*, ci și aceea a băncilor populare — numească-se ele *Insoțiri sistem Raiffeisen* ori numai *Insoțiri de credit* — este regulată prin lege și înmulțirea lor nu poate provoca surprinderi păgubitoare de natura celor enumerate mai sus. De altcum *Insoțirile de credit* sau băncile populare nu prind rădăcini printre poporul nostru; dar nici nu s'a făcut și nu se face o propagandă mai mare pentru întemeierea lor, ca s. e. în România; din această cauză numărul lor — încât ne este cunoscut — abia trece peste 10. Că bine e sau nu, că nu se face propagandă mai mare pentru întemeierea de astfel de însoțiri e o chestie, în tot cazul vrednică a fi supusă la desbateri serioase.

JURISDICTIUNE.

Cambia nu este mijloc de plată, ci numai o promisiune de plată, de aceea prin cambia dată din partea debitorului la mâna creditorului, obligamentul pentru care s'a dat cambia nu încetă; din contră cambia servește mai mult ca o întărire a obligamentului. Tocmai din motivul acesta obligamentul poate

inceta — chiar și când s'a liberat din partea debitorului o cambie, — numai în cazul acela, când în schimbul cambiei creditorul a renunțat la basa originală a pretensiunii sale. (Curia reg. Nr. 613/902).

Dificultarea cantității la mărfuri. În cas de dificultare a cantității marfei cumpărate, ce e drept, nu este de lipsă a se pune marfa, formal, la dispozițiunea vânzătorului; cu toate acestea încrederea și precauțiunea reclamată de daraverile comerciale pretinde, ca și într'un astfel de cas cumpărătorul să informeze pe vânzător despre faptul, că nu primesce marfa; întrelăsând aceasta cumpărătorul este obligat a plăti și prețul mărfurilor trimise în cantitate mai mare, decât cum a fost comanda.

(Cons. de apel. al trib. com. și camb. din B.-Pesta Nr. 68/902).

AFACERI DE DARE.

Detrageri din venitul supus contribuțiunii. Conform praxeii urmate până în prezent din partea comisiunilor pentru măsurarea și reclamarea contribuțiunilor, societățile obligate la dare de seamă publică, puteau detrage din venitul supus contribuțiunii numai *taxele de prenumeratiune* (abonamentele) *ale foilor de specialitate*. Conform unei recente hotărâri a judecătoriai administrative, adusă sub Nr. 5342/901, se pot detrage în viitor din venitul supus contribuțiunii nu numai abonamentele foilor de specialitate, ci *taxele de prenumeratiune ale tuturor foilor abonate*.

Reforma dărilor directe. Precum aflăm, în ministerul de finanțe sunt deja terminate preparativele pentru reforma dărilor noastre directe și acum se va începe lucrarea proiectului de budget referitor la acest obiect. Ministrul de finanțe Lukács are de cuget a publica proiectul și a provoca o discuțiune generală asupra lui, înainte de a'l înainta corpurilor legiuitoare. Acest elaborat nici nu se va pute prezenta dietei în anul 1902, fiind deja pregătit pentru sesiunea de toamnă material abundent, anume: budgetul, regularea salariilor funcționarilor, reforma administrațiunii, tariful vamal autonom și eventual convențiunea cu Austria.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 10 Iulie 1902.

După încheierea semestrului etalonul n'a scăzut numai la nivoul de mai înainte, ci a mers și mai jos, și mai ales în Paris nu se cerea numărări nici pe lângă ofertă cu 1 și sub 1%. Intre astfel de împrejurări este foarte natural, ca statele profitând de abundența numărării să convertească datoriile vechi și deci caracteristica acestui an o formează conversiunile mari. Abia s'a efectuit conversiunea ungară de peste 1 miliard coroane și vine Franța să convertească o datorie de aproape 7 miliarde franci dela 3½% la 3%. Și cu toate acestea tocmai în Paris a scăzut etalonul sub 1%, deci cum nu s'ar mulțami capitaliștii francezi cu renta de 3%? Dar nici dela această mare conversiune nu se așteaptă vr'o îmbunătățire a situațiunii, capitalul și în decursul operațiunii va fi abundent; din contră tocmai aceste conversiuni contribuie la reducerea intereselor, căci dacă statul plătește după datoriile sale 3%, cum să se poată da la depuneri 3½% și să se disconteze cambii cu 4—5%?

Pe piața internă se observă stagnațiunea veche; discountul privat scade, cererea s'a redus la un minim. Cambii de bancă de prima bonitate se escomptează în Viena cu $2\frac{1}{4}$ — $2\frac{3}{8}$ %, în Budapesta cu $2\frac{1}{2}$ — $2\frac{5}{8}$ %, cambii de portfel dela 3% în sus. De medio încă nu se sperează nici o ameliorare, dar dela negoțul de bucate, care va începe abia în luna viitoare, se așteaptă un oare-care avânt și în tîrgul monetar. Ultima situațiune a Băncii austro-ungare arată o creștere la escompt de 45.7 milioane, la lombard de 1.4 milioane coroane și o reducere a bonurilor în giro de 43 milioane coroane.

Pe piețele externe este mare abundență de număr, discountul privat a scăzut pretutindenea după ultimul: în Berlin până la $1\frac{7}{8}$ %, în London pentru scadențe scurte este 1 — $1\frac{1}{2}$ %, pentru cambii $2\frac{1}{2}$ %, în Paris sub 1%.

*

Conversiunea franceză. În decursul acestei săptămîni ministrul de finanțe Rouvier va prezenta camerei franceze (a deputaților) proiectul de lege despre conversiunea rentei de $3\frac{1}{2}$ procente, care probabil se va și primi. Această conversiune tractează despre o sumă de 6789.66 milioane capital; iar după efectuarea acestei operațiuni va consta întreaga datoria de rente a Franciei din rentă de 3% în sumă totală de 22 miliarde franci. Pe lângă datoriile în rentă mai are Franția o datorie amortibilă cu 3% de 3811 milioane, o datorie flotantă de 1145 milioane și alte datorii la o altă de peste 3000 milioane, așa că datoria totală a Franciei dă suma de 30 miliarde franci. Cerința de interese a acestui capital după budgetul anului trecut făcea 1245 milioane, care după îndeplinirea conversiunii va scăde cu vr'o 35 milioane. Renta de $3\frac{1}{2}$ procente derivă din resbelul germano-francez și s'a emis pentru plata speselor de resbel la început cu 5% interese. În anul 1883 s'a redus de prima oară procentul acestei datorii la $4\frac{1}{2}$ % și a doua reducere la $3\frac{1}{2}$ % a urmat în 1894. E sigur, că proiectul lui Rouvier va avea succes, și că detentorii de rentă vor primi conversiunea.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În Ungaria. Din raportul ministrului de agricultură dela 30 Iunie a. e. comunicăm următoarele date asupra stării semănăturilor și a împregiurărilor agricole:

Și în decada a treia a lunei Iunie a fost în general timp schimbăcios; apoi deodată călduri mari, cărora le-a urmat furtuni în întreaga țeara, în multe regiuni și grindină, care a cauzat o răcire însemnată a temperaturii.

Seceratul s'a întârziat cu vr'o 10 zile în întreaga țeara, și cu chipul acesta e temere, că grăul va fi atacat de rugină și de arsură, cari până la data raportului ministerial au cauzat numai pagube neînsemnate.

La șes — îndeosebi în regiunile cu pământ năsipos — seceratul secării s'a început deja. Rapita s'a secerat și treerat pretotindenea, în general cu un rezultat abia mijlociu și în multe locuri cu rezultat slab.

Resultatul recoltelor ce se așteaptă a fost evaluat de data aceasta ceva mai favorabil decât la 20 Iunie. Anume astfel:

	20 Iun. 1902	30 Iun. 1902	În 1901
grâu	40.804,200 m. m.	40.804,200 m. m.	33.727,992 m. m.
secară	13.027,500 " "	12.920,900 " "	11.272,322 " "
orz	12.004,900 " "	11.886,400 " "	10.901,212 " "
ovės	10.739,500 " "	10.626,300 " "	9.882,203 " "

Cucuruzul s'a dezvoltat destul de favorabil în decada a treia din luna Iunie; săpatul s'a întârziat însă pe alocurea în mod aproape neobicinuit.

Cartofi se desvoltă în partea cea mai mare în mod satisfăcător; săpatul lor încă s'a întârziat în multe locuri din cauza timpului nefavorabil.

Legumele, păstăioasele și feluritele soiuri de varză, cu puține excepțiuni s'au dezvoltat bine în urma timpului favorabil. Bine se desvoltă și hemeiul; iar situațiunea meiului s'a ameliorat față de cea din decada precedentă.

Înul numai parțial stă bine; cânepa însă se desvoltă bine și chiar foarte bine.

Tutulul s'a întârziat încâtva în dezvoltare; totuși acum se desvoltă în mod satisfăcător.

Năpii de zahar și de nutreț se desvoltă foarte bine.

Cositura a doua a diferitelor soiuri de trifoiu promise o recoltă mai bună decât prima cositură. Hrișca se cosese, în partea cea mai mare cu rezultat îndestulitor.

Livezile au dat fân mai mult de cum se aștepta; calitativ în mare parte a isbitit rău. Otăvile se desvoltă favorabil.

Creșterea ierbii din pășuni este satisfăcătoare; pe locurile mai svântate însă e trebuința de ploaie.

În regiunile unde bruma nu făcuse pagube, viile promit în general, cu excepțiunea părților ardelene, o recoltă bună.

Poamele promit în partea precumpănitoare a țerii o recoltă slabă și în urma căderii și a stricăciunilor cauzate de omide prospectele devin tot mai nefavorabile.

În România secerișul grăului a început în multe localități și sunt speranțe multe că recolta va fi abundență și de bună calitate. Orzul și ovėsul promit recolte foarte satisfăcătoare. Porumbul vegetează în condițiuni nu se poate mai bune. Viile, cari se anunțau bine, în unele regiuni au început să fie atinse de mană.

În Rusia recoltele vor fi satisfăcătoare.

În Germania, recolta secării nu va fi așa abundență cum se credea mai înainte.

În Franția timpul frumos a început să dea speranță agricultorilor foarte îngrijați de umblarea nefavorabilă a timpului și de influința vătămătoare a lui asupra tuturor semănăturilor.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

Din registrul firmelor: „Bistrițiana“ în Bistrița. Inregistrat: Dr. Leon Scridon. Șters: Dr. Alexandru Popu.

— „Economul“ în Cluj. Inregistrat: Dr. Amos Frâncu. Șters: Simion Pop și Vasile Pop.

„Hebe“ soc. pe acțiuni în Năsăud, pentru exploatarea apei minerale din S.-Georgiul-român licuiează.

DIN REUNIUNI.

Expoziție de produse industriale și expoziție de vite. Comitetul „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“ și comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ au decis arangiarea unei expoziții a produselor din industria profesională (meserii) și a celor din industria de casă (lucruri de mână femeesci). Această expoziție se va deschide în zilele prime ale lunei Octombrie a. e. în Sibiu. Tot în toamna viitoare Reuniunea agricolă va arangea obicinuita expoziție de vite, de data aceasta în comuna Racovița.

*

Votarea statutelor Reuniunii agricole române din comitatul Braşov. După studiile și pregătirile temeinice din anul trecut și cel de față adunarea cercuală a despărțământului „Braşov” al Asociațiunii pentru literatura și cultura popor. rom. în ședința sa ținută în Bod la 29 Iunie a. c., a votat statutele Reuniunii agricole rom. din comitatul Braşov. Să sperăm deci, că în scurt timp vom avea a treia reuniune agricolă rom., și că în celelalte comitate cu populație românească încă se vor înființa astfel de reuniuni într'un tempo cât mai accelerat.

CRONICĂ.

Școală economică românească în Orăștie. Sub acest titlu cetim în Nr. 27 dela 6 Iulie a. c. al revistei economice „Erdélyi Gazda” din Cluș următoarea noutate: „Se raportează din Sibiiu, că „Asociațiunea” sibiană, societatea culturală a românilor, a decis în ultima sa ședință ca să-și extindă activitatea și pe terenul economic. În locul prim înființează o școală economică românească în Orăștie. Pregătirile în scopul acesteia au înaintat astfel, că noul institut de învățământ își începe activitatea în anul viitor școlar. Natural, e de dorit, ca agricultorii de limbă valachă din aceste părți ale patriei să-și cultive mai bine și mai înțelepțesc pământurile; dar primind vestea despre înființarea unui institut de învățământ agricol românesc, involuntar ni se impune întrebarea: oare se țințese prin aceasta numai ameliorarea economiei poporului valach? Oare prin aceasta agitatorii valachi nu voesc numai a se apropia de validitatea chimierelor lor național-politice? Credem, că înainte de a-și începe noul institut de învățământ activitatea sa, vom pute pătrunde în organizația lui și guvernul maghiar va lua dispoziții pentru împedecarea edificării acestui nou cuib plănuit pentru agitațiuni”.

Cată ignoranță și răutate!!

Înainte de toate trebuie să se scie, că în statutele Asociațiunii aprobate de guvern este prevădut un teren extins pentru activitate în direcția economică. În cadrul acestor dispoziții cade și înființarea de școale agricole. Și ne-am bucura din adâncul sufletului, dacă în toamna viitoare Asociațiunea ar pute deschide o școală agricolă în Orăștie. Durere însă, că suntem încă departe de realizarea ei. Abia în ședința sa din 19 Februarie a. c. secțiunea economică a Asociațiunii a luat între agendele sale proxime și „inițierea înființării unei școale agronomice românesce”. Revista noastră s'a ocupat cu această temă în Nr. 17 dela 26 Aprilie a. c. și secțiunea economică a Asoc. posibil să raporteze în chestie adunării plenare a secțiunilor ce se ține în 13 și 14 Iulie n. a. c. în Sibiiu. Atâta e tot. În urmare corespondentul foii „Erd. Gazda” s'a prea grăbit cu informația lui, se vede că, datele sunt luate din vânt. Răutatea lui însă e și mai mare decât ignoranța, când stăruie a presenta Asociațiunea și instituțiunile înființate de ea ca cuibare de agitațiuni. În timp de 40 de ani Asociațiunea a stăruit numai pentru cultura și literatura poporului român în cel mai nobil înțeles al cuvântului, fără a jigni interesele altor naționalități și fără de a veni vr'odată în colisiune cu interesele statului. Tot așa are să lucre ea și pe viitor în direcția economică, culturală, literară și pe alte terene indicate în statute. s.

ÎNVĂȚĂMÎNT.

Examenul de maturitate la școala comercială română din Braşov s'a ținut în 26—27 Iunie st. n. sub presiul protopresbiterului onorar *Vasilie Voina* ca delegat al consistorului archidiececan și în prezența comisarilor guverniali *N. Putnoky* (director al gimnasiului de stat din Lugoj), delegat din partea ministerului de culte, și a inginerului *I. Fekete* (director al școalei speciale de meseriași din Murăș-Oșorheiu), delegat din partea ministerului de comerț. Dintre 32 abiturienți au fost admiși la examenul scripturistice 22, dintre cari la examenul verbal au fost admiși 18 (unul însă nu s'a prezentat la examen). Dintre cei 17 a obținut calculul general foarte bine *Samuil Urian*, bine *I. Bumbea* și *C. Handra*, suficient (simplu maturi) *G. Baboie*, *V. Ghircioiaș*, *T. Orghidan*, *V. Popp*, *I. Radu*, *V. Todoruț* și *A. Mazzuchi*. — Raportul între numărul absolvenților (32) și între numărul celor cari au reușit la examenul de maturitate (10) arată un rezultat care numai mulțămitor nu poate fi.

LITERATURA ECONOMICĂ.

Regulamentul pentru organizarea economiei stupăritului de stat din Gődöllő este o broșură de 12 pag., edată de ministrul de agricultură ung. reg. Ea constă din următoarele capitole:

1. Scopul economiei.
2. Mijloacele ce servesc pentru ajungerea scopului.
3. Conducerea economiei.
4. Cursul de doi ani pentru calificarea stuparilor. În acest capitol se tractează:
 - a) despre scopul cursului de învățământ;
 - b) despre durata cursului;
 - c) despre primire;
 - d) despre provisiune;
 - e) despre obiectele de învățământ.
5. Cursuri de învățământ periodice; anume:
 - a) timpul și durata cursului;
 - b) conducerea cursului;
 - c) primirea în curs, și în fine
 - d) favoruri de cari beneficiază cei primiți în curs.

Scopul economiei este:

1. exercitarea și dezvoltarea stupăritului rațional, operațiunea care asigură un venit cât mai mare în diferiții rami ai acestei culturi; în legătură cu scoaterea la iveală a avantajilor și defectelor diferitelor sisteme de coșnițe, alegerea și răspândirea sistemelor celor mai corespundătoare împregiurărilor din patrie; înființarea de pășuni pentru albine, arătarea modului de ameliorare și întreținere, aclimatisarea plantelor bogate în miere, sporirea și cultura de seminte și arborei, prin cari să se asigure o bună pășune neînteruptă pe seama albinelor, așa dară ridicarea venitului din stupărit;

manipularea recerută a produselor dela albine, pachetarea, valorisarea și pentru obținerea de prețuri mai bune prelucrarea lor în economia casei și în industrie;

încercarea recuisitelor și mașinilor de stupărit, etc.

2. Instrucția de specialitate în stupărit și anume:

a) calificarea de stupari pentru manipularea independentă a economiilor de stupărit mai mari;

b) întocmirea de cursuri de învățământ periodice pentru preoți, învățători, notari comunali, grădinari, vieri, pădurari, cantonieri, agricultori, mici economi etc., ca acestia prin apropierea îndemnării practice în stupăritul rațional, și prin câștigarea cunoștințelor teoretice, să poată stupări cu folos;

3. Cei-ce se vor prezenta voluntar pe spesele proprii sau mandatarii acestora — pot să participe la curs — cu concesiunea ministrului de agricultură — ori-când în perioada din Maiu până în Octobree în scopul de a-și însuși stupăritul rațional.

Mijloacele spre atingerea scopului sunt:

Un teritor de 40 jug. catastrale, pe care sunt construite stupării și pavilioane mai mari și mai mici arangeate în diferite moduri și locuințele conducătorului și personalului ajutor al institutului.

Stupăriile sunt mobilate cu tot felul de instrumente și mașinării dovedite ca fiind bune, cu scop și folositoare.

Modalitatea înființării, ameliorării și întreținerii pășunilor pe seama albinelor: cultivarea în table mai mari sau mai mici ale economiei a plantelor anuale și perenale bogate în miere, cum și prăsirea tufelor și arborilor meliferi în școala de arbori și peste tot în întreaga economie. Economia se indeletnicesc cu aclimatisarea, cultura și sporirea plantelor, tufelor și arborilor meliferi, astfel, ca să poată distribui din ele tuturor stuparilor, eventual să se vândă pe un preț moderat pentru ameliorarea pășunilor pentru albine în întreaga țară.

Pentru calificarea de stupari capabili a manipula independent economiile de stupărit mai mari servesc cursul de doi ani organizat în economie.

Pentru preoți, învățători, grădinari, vieri, pădurari și agricultori etc. se țin în fiecare an din Maiu până în Octobree cursuri periodice de câte 4 săptămâni.

Conducerea economiei. Economia stă sub supra-inspecțiunea ministrului de agricultură. Inspecțiunea nemijlocită o exercează inspectorul de stupărit. Personalul economiei constă din: un magistrul de stupărit, un stupar și un ajutor de stupar, cari își au rolul lor bine definit.

Cursul de 2 ani pentru calificarea stuparilor.

Scopul acestui curs este calificarea de stupari pentru manipularea stupăriilor din economiile mai mari și ale institutelor, stupari cari se vor desăvârși în direcțiunea de a face cultura albinelor cât mai proventuoasă, în ameliorarea și întreținerea de pășuni bune pentru albine, în gătirea coșnițelor și recuisitelor de stupărit, în prelucrarea și valorisarea produselor dela albine, și cari pe lângă stupărit se vor pute aplica eventual și ca conducători ai muncitorilor în vre-un alt ram al agriculturii, s. e. la cultura galițelor, la cultura legumilor, pomilor sau viilor. Spre acest scop în curs se vor primi indiviși ce posed cunoștințele fundamentale în vre-unul din ramii economiei sus amintiți.

Durata cursului de doi ani.

Acest curs se începe la 15 Septembrie și ține timp de doi ani. Calificația se va face cu deosebire în direcțiune practică.

Primirea în curs.

În curs se vor primi deodată 6 indiviși, cari au împlinit al 18-lea an al etății, dar n'au trecut de 35 de ani.

Petenții își vor înainta rugățile provădate cu timbru de 1 cor. ministrului de agricultură până la finea lunei Iulie, împreună cu:

1. *atestatul de botez*; 2. *testimoniul* despre absolvarea școlii elementare; 3. *atestat* că au practicat cu bun succes cel puțin un an ca ajutători în economia de câmp, de grădină, de vii sau de pădure; cei-ce au absolvat o școală agricolă sau de grădinărit vor fi preferiți. 4. cei-ce nu stau sub îngrijirea părinților au să producă *atestat de bună purtare* dela primăria comunală; cei-ce stau sub îngrijirea părintească sau sub tutorat, afară de atestatul dela primărie, au să producă *atestatul dela părinți* sau *tutori*, că li se îngăduie participarea la curs; 5. *atestat medical*, că sunt deplin sănătoși și capabili de lucru; 6. cei în perioada serviciului militar au să producă atestat, în care să se facă evident, că în timpul cursului de doi ani nu au să facă serviciu militar. Se vor preferi cei-ce au satisfăcut serviciului militar.

Provisiunea.

Cei primiți în curs vor avea să se prezente la 15 Septembrie ducând cu sine: 6 pârcehi de albituri (cămeci și ismene), 12 cârpe de busunar, 6 pârcehi de ciorapi sau obiele, și 2 costume întregi.

Indivișii primiți în institut primesc gratuit întreaga provisiunea, apoi ajutor medical și medicină, cărți, recuisite de scris, recuisitele necesare la lucru și anual fiecare câte K 60.— bani pentru haine.

Obiectele de învățământ.

Instrucțiunea, cum s'a mai dis, e în general practică; totuși în legătură cu aceasta se vor preda și unele cunoștințe teoretice:

1. Cultura albinelor.
2. Botanica.
3. Computul.
4. Stilistica.
5. Desemnul.
6. Gătirea coșnițelor și recuisitelor.
7. Prelucrarea industrială a produselor dela albine și partea comercială a stupăritului.
8. Cunoștințe din ramii agricole înșirați unde a fost vorba de scopul cursului de 2 ani.

Cursul se încheie cu examen solemn și absolvenții se provăd cu atestat.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 8 Iulie 1902.

Grâu de	Bănat	prima per 50 kg. vinde	
"	Tisa	"	8:05— 8:40
"	Pesta	"	8:25— 8:65
"	Alba-reg.	"	8:15— 8:55
"	Bacica	"	8:20— 8:60
Secară	"	"	7:95— 8:35
Orz	"	"	6:85— 7:05
Ovės	"	"	5:55— 6:—
Porumb	"	"	6:65— 7:15
Rapiță	"	"	5:— 5:15
Untură de porc B.-Pesta	"	"	10—11—
Slănină (clisă)	"	"	—67—
			58:50—60:50

Bursa de București.

Cursul din 9 Iulie 1902.

Renta amort. 1881 de	5%	vinde Lei	
"	internă	5%	97 $\frac{1}{4}$
"	274 mil.	4%	83 $\frac{1}{2}$
"	1898	4%	84 $\frac{1}{2}$
Fonciare rurale	5%	"	96 $\frac{3}{8}$
"	4%	"	84 $\frac{1}{2}$
Scris. fonc. urb. București	5%	"	84 $\frac{3}{4}$
"	Iași	"	79—

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 8 Iulie 1902.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v cor.	p. 100 h
5	Renta unit. Bancnote, Mai, Nov., 16% dare	101-90	102-—
5	arg. Ian., Iulie. 16% "	101-80	102-—
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% "	193-—	188-—
5	" " " 1860 à fl. 500— " 20% "	154-65	154-—
5	" " " 1860 à fl. 100— " 20% "	190-—	191-—
—	" " " 1864 à fl. 100— " 20% "	254-—	253-—
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	121-10	121-—
—	" " Cor.	99-85	100-—
3 1/2	" " de invest.	91-10	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. scut. de dare	121-35	121-25
4	" " Cor. " " "	98-—	—
4 1/2	Impr. C. ferate d. a. 1889, aur, " " "	119-40	119-50
4 1/2	" " " " " 1889, arg. " " "	100-30	100-25
4 1/2	" " " " " 1876, aur.	119-40	119-50
4	" " ung. cu premii à 100 fl.	207-—	210-—
4	" p. regul. Tisei sc. de dare	163-—	164-50
4 1/2	Oblig. ung. de regalii " " "	100-30	100-25
3	Impr. p. regul. Porții de fier	86-25	88-—
4	Oblig. rurale croato-slavone	99-—	98-50
4	" " ungare " " "	98-70	98-80
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	107-50	—
5	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-10	98-50
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	106-—	—
3	" " sârbesci à 100 fr.	86-10	—
—	Oblig. " cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	107-75	—
—	Impr. bulgar 1889	107-30	107-—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	98-40	—
3	" " " " cu premii, 1880	267-—	—
4 1/2	Banca austro-ungară	101-25	101-25
4	" " " " "	101-25	101-25
4 1/2	Banca comerc. ung. Pesta	101-15	102-—
4 1/2	Obl. com. ung., Pesta, amort.	105-30	106-25
4	" " " " 50 ani	98-—	101-50
4	" " " " Casei de păstr., cap., Pesta	96-40	97-50
4 1/2	Inst. de credit fonciar ungar	98-75	101-25
4	" " " " " "	98-40	98-50
5	Banca hipotecară ungară	101-50	102-25
4 1/2	" " " " " "	101-50	102-25
4	" " " " " " cu premii	256-50	127-50
4 0/0	Casa de păstrare regnic. Pesta, 50 ani	97-50	98-—
5	Albina, Sibiiu	—	102-—
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiiu, em. IV.	—	101-50
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiiu, em. VI.	—	101-50
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	20-35	21-—
	Credit, à fl. 100—	435-50	438-—
	Clary, à fl. 40— v. c.	191-—	—
	Soc. p. Navig. Dunăreană, à 100 fl. v. c.	—	—
	Buda, à fl. 40—	198-—	205-—
	Pálffy, à fl. 40—	193-—	195-—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	57-—	58-—
	" " ungară, à fl. 5—	29-50	31-—
	Rudolf, à fl. 10—	80-—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	235-50	—
	Salzburg, à fl. 20—	78-—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	274-—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	427-—	—
	Triest, à fl. 50—	250-—	—
	"Jó sziv", à fl. 4—	—	10-75
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-33	11-35
	" " c. reg.	11-28	11-31
	Napoleond'or (20 frci sau 8 fl. v. a.)	19-10	19-11
	20 Marce germ. aur	23-54	23-53
	5 ruble rusesci	—	2-54
	Bilete germ. 100 M.	117-45	117-52
	" " franc. 100 Fr.	94-25	95-60
	Ruble, bilete, 100	253-50	—
	Lei românesci, 100	—	95-40

Prețul per bucată

„ULPIANA“,

instituit de credit și economii, ca soc. pe acții în Grădisce.

ANUNȚ.

Avem onoare a aduce la cunoștință, că institutul nostru primesce depuneri pe lângă fructificare de 6%, solvindu-se din partea institutului și darea ce se cere după interese.

Grădisce, în 1 Iulie 1902.

Direcțiunea.

ANUNȚ.

„Cassa de păstrare în Mercurea“, societate pe acții, aduce la cunoștință, că dela 1 Iulie a. c. statoresce etalonul pentru depuneri spre fructificare: cu anunț de 5 1/2%, fără anunț de 5%.

Se observă, că deponenții vechi au favorul a li se fructifica depunerile cu 6% până la 1 Iulie 1903.

Mercurea, la 23 Iunie 1902.

[3-3]

Direcțiunea.

În editura Delegațiunii Băncilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1—, leg. K 1-50.

Anuarul Băncilor Române

Anul I (1900). Anul II (1901). Anul III (1902).

Prețul: câte K 3—.

Se comandă la Administrația „Re-
vistei Economice“ în Sibiiu (Nagyszeben).